

Oslo, 20.05.2019

Høring Prop. 113 S (2018-2019) – hørings svar fra Den norske Forleggerforening

Bakgrunn

Forleggerforeningen er en interesseorganisasjon for forlag. Foreningen har nesten 100 medlemmer, som gir ut allmennlitteratur og læremidler i alle format for grunnskole, videregående skole og høyere utdanning. Forleggerforeningen kommenterer i dette svaret avsnittet i kommuneproposisjonen om Fagfornyelsen (13.9.5).

I kommuneproposisjonen 2019 (Prop. 88 S (2017-2018)) ble det stadfestet at man tar sikte på å innfase nye læremidler som følge av Fagfornyelsen i samsvar med besluttet innføringstakt. Det vil altså være behov for en betydelig raskere utskifting av læremidlene enn det som det kompenseres for i grunnfinansieringen til kommunene (avsnitt 12.7.7). Innst. 19 S (2016-2017) og Meld. St 28 (2015-2016) slår fast at en slik rask utskifting av læremidlene vil innebære merkostnader for kommuner og fylkeskommuner. Stortinget har altså anerkjent behovet for økte rammebevilgninger i de årene som Fagfornyelsen innfases.

Forleggerforeningen har tidligere estimert og spilt inn til Kunnskapsdepartementet at det vil være behov for ekstrabevilgninger på 300 millioner kroner per år over tre år for læremidler til grunnskolen, og ekstrabevilgninger på 300 millioner kroner per år over tre år for læremidler til fagene i videregående skole (gjennomgående fag, studieretningsfag og yrkesfag). Til grunn for dette ligger en anslått gjennomsnittlig digitalandel på 30 prosent over disse tre årene (andelen vil være økende). Da Kunnskapsløftet ble innført i 2006-2008, ble det bevilget 400 millioner kroner årlig til innkjøp av læremidler til grunnskolen¹.

Våre innspill

I kommuneproposisjonen 2020 (avsnitt 13.9.5) er det uavklart om departementet mener at utskiftningen av læremidler vil kreve tilleggsbevilgninger. Dette gir grunn til bekymring. Forlag og andre læremiddelprodusenter er i full gang med å utvikle nye læremidler til nye læreplaner; de har tatt store økonomiske investeringer med tilhørende høy risiko, og er avhengig av at det finnes økonomi i kommuner og fylkeskommuner til å kjøpe inn læremidlene når Fagfornyelsen skal implementeres i klasserommet.

Mangelen på forpliktende formuleringer i kommuneproposisjonen om finansiering av læremidler til den kommende reformen bør også bekymre alle andre som ønsker at Fagfornyelsen og videre kvalitetsutvikling av norsk skole skal lykkes. Læremidler har stor betydning for undervisningen og elevenes læringsutbytte (dette stadfestes bl.a i Mid.St 28 (2015-2016), som legger grunnlaget for reformen). For at Fagfornyelsen skal bli vellykket, vil det være avgjørende at elever over hele landet har tilgang til oppdaterte læremidler av høy kvalitet idet nye læreplaner skal implementeres. Da trenger kommuner og fylkeskommuner økonomisk handlingsrom som gjør disse innkjøpene mulig.

I kommuneproposisjonen 2020 (13.9.5) vises det til «en innsparing knyttet til utskifting av læremidler i kommunene og fylkeskommunene i forkant av Fagfornyelsen» når finansieringen av nye læremidler diskuteres. Dette har vi også tatt høyde for i vårt estimat (omtalt over), og forlagenes omsetningstall

¹ For videregående er situasjonen mindre sammenlignbar, da man i årene før K06 ikke hadde utlånsordning for lærebøker.

antyder at man vil ha en viss grad av forskyvning, med en nedgang i omsetning fra 2017 og fremover. Dette så vi også i årene før innføringen av Kunnskapsløftet. Men en innsparing vil ikke kunne dekke inn for behovet som vil være der når alle elever på alle trinn skal ha nye læremidler i alle fag.

I kommuneproposisjonen 2020 (13.9.5) vises det videre til at det er vanlig med årlige lisenser ved bruk av digitale læremidler. Vi ønsker å understreke at digitale læremidler ikke betyr billigere læremidler, men det vil innebære en jevnere fordeling av utgifter over år, forutsatt at dagens modell med årlige lisenser videreføres. Gode læremidler koster penger, uansett format.

Digitaliseringen av skolen har en unik mulighet til å gjøre et stort sprang framover nå i forbindelse med implementeringen av Fagfornyelsen. Det er derfor gledelig og helt nødvendig at bevilges ekstra midler til den teknologiske skolesekken gjennom RNB (post 226, kap. 21). Samtidig vet vi at det vil ta tid for mange kommuner å tilpasse seg ambisjonene om en digitalisert skole, og de færreste skoler vil være heldigitale i 2020. Læremidler i alle format vil også framover ha en viktig rolle i norske klasserom. Prinsippet om læreren og skolens valgfrihet må innebære at det finnes reelle valg også når det gjelder læremidlenes format. Det bør være opp til kommuner, skoler og lærere å velge de læremidlene de opplever at fungerer best og fører til best læringsutbytte for elevene. Forleggerforeningens medlemmer leverer læremidler i alle format, og vårt samfunnsoppdrag innebærer at vi skal kunne møte alle elever og lærere med læremidler av høy kvalitet.

For å sikre digital kompetanse og reell valgfrihet i skolene, er det viktig at insentivordningen i *den teknologiske skolesekken*, hvor kommuner og fylkeskommuner blir kompensert for innkjøp av digitale læremidler, fortsetter og styrkes ytterligere i årene som kommer. Da vil de skolene som ligger etter med digitaliseringen klare å opparbeide seg kompetanse og vaner som følger ambisjonene om en digital skole. Samtidig er det viktig med betydelige ekstrabevilgninger over kommuner og fylkeskommuners rammebudsjetter i de årene Fagfornyelsen skal implementeres, slik at valgfriheten sikres. Det er bare slik vi kan sikre at elever og lærere i alle landets kommuner får tilgang til det viktigste verktøyet for en vellykket implementering av nye læreplaner, nemlig læremidlene.

Forleggerforeningen mener

- Det er behov for ekstrabevilgninger til læremidler for å lykkes med innfasingen av Fagfornyelsen. Dette bør komme som en økning av rammetilskuddet i årene 2020-2022.
- Estimater tilsier et behov for ekstrabevilgninger på 300 millioner kroner per år over tre år for læremidler til grunnskolen, og ekstrabevilgninger på 300 millioner kroner per år over tre år for læremidler i videregående skole
- Det viktig at insentivordninger som *den digitale skolesekken* fortsetter og styrkes i årene som kommer.

Med vennlig hilsen,

Kristenn Einarsson,
Adm. dir., Den norske Forleggerforening